

شکست طرح محاصره اقتصادی ایران در قزاقستان

تحلیلگر آذربایجانی: روسیه با سبقت گرفتن از طرح "تابستان گرم قزاقستان 2022"، طراحی های انگلیس و ترکیه را برای به در اختیار گرفتن تمامی منابع قدرت و ثروت و راه های ارتباطی بین المللی در قزاقستان بر هم زد.

آران نیوز؛ شیخ اورخان محمدوف، تحلیلگر آذربایجانی در گفتگو با برنامه «آچیق سوز» رادیو برون مرزی تبریز گفت: «روس ها اطلاعاتی به دست آورده بودند که انگلیس قرار است در تابستان ۲۰۲۲، اوضاع قزاقستان را فعال سازد تا از این طریق بتواند راه جدید ابریشم که چین را به روسیه و اروپا و غرب متصل می کند، در اختیار خود بگیرد و تسلط شرکت های انگلیسی بر منابع اورانیوم قزاقستان و نیز بر مناطق غربی و نفتی قزاقستان را تحکیم کند. قرار بود با فعال کردن مسائل قزاقستان، روسیه در شرایط دشواری قرار داده شود و منبع مهم تأمین گندم و غلات برای ایران از بین برده شود و محاصره اقتصادی ایران نیز تکمیل شود. روس ها این را فهمیده بودند، مثلاً تحلیلگران روسیه چهار سال قبل این را پیش بینی کرده بودند. به همین علت روس ها روند حوادث را تسریع کردند و زمان وقوع وقایعی را که برای تابستان ۲۰۲۲ طراحی شده بود، چند ماه جلو کشیدند و به این طریق، محاسبات انگلیس و ترکیه که نقش اسب تروای انگلیس را در آسیای مرکزی و قفقاز بازی می کند، بر هم ریختند. به نحوی که سلول های تخریبی خفته ای که در جای جای قزاقستان برای اغتشاش تعبیه شده بودند، چند ماه زودتر از موعد شروع به فعالیت کردند و در نتیجه خرابکاری های آن ها، قاسم ژامرت توقایف، رئیس جمهوری قزاقستان ناچار شد که فقط در یک روز سه بار از سازمان پیمان امنیت جمعی درخواست کمک کند و با استفاده از این فرصت، با امر روسیه، ارمنستان به عنوان رئیس دوره ای این سازمان برای اعزام نیروهای سازمان امنیت جمعی به قزاقستان، فعال شد و در این کشور نیروها، این سازمان، در قزاقستان، مستقر شدند.»

اورخان محمدوف گفت: «روسیه با این کار به چند هدف مهم می رسد که کنترل راه جدید ابریشم، کنترل منافع ثروت عظیم قزاقستان و راه های ارتباطی این کشور که محرک مهم اقتصاد روسیه نیز می باشد، از آن جمله است؛ اما این ها به معنای الحاق قزاقستان به روسیه نیست. بلکه به معنای اتحاد با روسیه است. طبیعی است که روسیه در این راه مشکلات جدی در قزاقستان خواهد داشت؛ اما روسیه ظرفیت حل این مشکلات خود را در قزاقستان دارد؛ زیرا روسیه بازیگر اصلی در این منطقه است و بخصوص این مهم است که روسیه توانست از بازی سبقت بگیرد. همان طور که روسیه در قره باغ و جمهوری آذربایجان نیز همین کار را کرد و با بازی دادن ترک ها، قره باغ را به دست گرفت و پس از چند دهه ارتش، خود را در خاک جمهوری آذربایجان، مستقر کرد.»

اورخان محمدوف افزود: «با این تحولات قزاقستان اگر روسیه بخواهد ایران نیز از ضربه بزرگی که از ناحیه طراحی های انگلیس برای قزاقستان در انتظارش بود، نجات می یابد؛ زیرا قزاقستان صادرکننده مهم غلات به ایران است و اگر طراحی «تابستان ۲۰۲۲» قزاقستان عملیاتی می شد، محاصره اقتصادی ایران تکمیل می شد و ایران از یک طرف از منبع مهم غلات محروم می شد و از سوی دیگر، طرح قزاقستان برای استفاده از بندر چابهار برای دسترسی به عمان و دبی و سنگاپور منتفی می شد؛ اما اگر روسیه بتواند اوضاع قزاقستان را تثبیت کند، این طرح محدداً به کار خواهد افتاد.»

اورخان محمدوف تکرار وقایع قزاقستان در جمهور آذربایجان را نیز محتمل دانست و گفت: «تشابه هایی میان قزاقستان و جمهوری آذربایجان وجود دارد که نارضایتی عمومی از عملکرد خانواده های حاکم از آن جمله است. بخصوص در سال ۲۰۲۳ که موعد قرارداد نفتی قرن جمهوری آذربایجان به سر می رسد و شرکت های بزرگ نفتی مجدداً به چالش خواهند پرداخت، ممکن است وقایع مهمی در جمهوری آذربایجان روی دهد؛ اما حاکمیت کنونی جمهوری آذربایجان هنوز منافع روسیه را تأمین می کند. ولی اگر این موضوع تضعیف شود، ممکن است حوادث شبیه قزاقستان در جمهوری آذربایجان، هم روی دهد.»

اورخان محمدوف گفت: «در ریشه یابی اجتماعی تحولات قزاقستان نیز به چند نکته مهم از جمله «“نظام اجتماعی کاستی و طبقاتی و طایفه ای قزاقستان”، «”موقعیت راهبردی”، «”سیاسی و راهبردی”، «”اقتصادی”، این کشور پهناور و ثروتمند باید توجه داشت تا بتوان موضوع اغتشاش و عوامل اغتشاش را به درستی شناخت و تحلیل کرد. قزاقستان را به علت وجود نظام اجتماعی طایفه ای اش هندوستان ثانی لقب می دهند؛ یعنی یک

نوع نظام کاستی در آنجا نیز وجود دارد. چندین قرن است که این سرزمین به سه «ژوز کوچک»؛ «ژوز متوسط»؛ و «ژوز بزرگ»؛ نظام اجتماعی موجود در این سه «ژوز»؛ از ویژگی های خاص قزاقستان است. در این ژوزها طبقات و طایفه های مختلفی وجود دارند که از توره (نوادگان چنگیز خان) گرفته تا مانقیت ها که این نظام طبقاتی مشابه کاست های موجود در هند است. با شناخت و تحلیل این نظام اجتماعی می توان به ریشه باب، عواما، اغتاشاش، ها در قزاقستان، نیز پرداخت.

اورخان محدودف گفت: «علاوه بر اهمیت فوق العاده موقعیت راهبردی و سیاسی و راهبردی و اقتصادی قزاقستان باید در تحلیل اوضاع این کشور به حضور سه و نیم میلیون روس در میان جمعیت ۱۹ میلیونی قزاقستان و موقعیت این کشور میان روسیه و سایر کشورهای آسیای مرکزی و نیز چین، موقعیت قزاقستان به عنوان منبع مهم تأمین غلات برای ایران، باید موقعیت و نقش قزاقستان در راه های ارتباطی کشورهای مهم دنیا و سرمایه گذاری کلان قزاقستان در زمینه راه جدید ابریشم، همسایگی با استان اویغور نشین چین و حضور ۳۰۰ هزار نفر اویغور در جمعیت قزاقستان نیز مورد توجه قرار گیرد. همچنین باید توجه داشت که طی سه دهه خانواده نورسلطان نظربایف و اقوامش به نحو دلخواه خود و بر اساس منافع خانواده های حاکم و نه بر اساس منافع ملی این کشور را اداره کرده اند و موجبات نارضایتی عمومی را فراهم کرده اند. در نظام اجتماعی قزاقستان طبقه مانقیت ها تحقیر شده است و در وضعیت تأسف آوری قرار دارد. خانواده حاکم نظربایف در سال های گذشته به شدت به انگلیس نزدیک شده بود و با ترکیه همکاری می کرد. ترکیه در واقع مجری طرح «ریچارد مور»؛ رئیس سازمان «ام آی ۶»؛ انگلیس برای «توران بزرگ»؛ است که قزاقستان در آن نقش مهمی دارد و به همین منظور ترکیه در قزاقستان صاحب نفوذ شده است و نظربایف نیز بستر ساز این نفوذ ترکیه بوده است. طبیعتاً این واقعیت نمی توانست موجبات ناراحتی روسیه را فراهم نکند؛ بنابراین، روسیه به سمت توکایف متمایل شد و نظربایف از حاکمیت محروم شد و به شورای امنیت ملی قزاقستان برده شده بود و توکایف در رأس قدرت در قزاقستان قرار گرفت تا منافع روسیه تأمین شود.»

درباره نظام اجتماعی و مدیریتی قزاقستان، خانم گوهر عمرخان اوا، گزارشگر و گوینده رادیو قزاقی برون مرزی نیز گفت: «از اوایل قرن هجدهم (۱۷۱۵) این سرزمین برای تسهیل در مدیریت این کشور به سه جز یا ژوز تقسیم شده است. جنوب شرقی و جنوب کشور (استان های آلماتی، ژامبول، ترکستان کنونی) جز بزرگ محسوب می شود که از ۱۲-۱۰ طایفه (به زبان قزاقی «رو»؛ تشکیل شده است. شمال، شمال شرقی و مرکز کشور (استان های قزاقستان شرقی، پاولادار، قاراعاندی، آقمولا، کوشینتائو، قزاقستان شمالی و قوستانای) جز وسط است که از ۶ طایفه بزرگ تشکیل می شود. غرب و شمال و جنوب غربی کشور (استان های آقتوبه، مانگیستان، آتیرائو و قزاقستان غربی) جز کوچک است که از ۳ طایفه بزرگ نشأت گرفتند که هر کدامش به ۱۲-۱۰ برادر تقسیم می شود. قزاق می گوید: به جز بزرگ چوب بده تا دامداری کند، به جز وسطی قلم بده تا دادگاهی کند، به جز کوچک شمشیر بده تا با دشمن بجنگد! هنوز هر قزاق جز و طایفه و هفت جد خود را می داند و باید بداند. چون تشکیل خانواده بر اساس آن صورت می گیرد. در قزاقستان در کنار سه «جز»؛ یا «ژوز»؛، «توره»؛ که به معنای نوادگان چنگیز خان هستند، خارج از جزها از بخش دیگری از جمعیت قزاق را تشکیل می داده است. همچنین تولنقیت ها نیز از دیگر بخش های جمعیت قزاقستان هستند که برای توره ها کار می کرده اند؛ افراد معمولی که از طایفه یا «رو»؛ خود بیرون می آیند و در خدمت توره ها قرار می گیرند، نام «تولنقیت»؛ را به خود می گیرند. این ها افرادی هستند که در خدمت توره بوده اند و مثلاً حفاظت از توره را به عهده داشتند. همچنین «کوژا»؛ افرادی هستند که از طرف ایران و غرب آسیا آمده بودند برای ترویج دین. کوژاها «رو»؛ یا طایفه محسوب نمی شوند، اما چون با دختران قزاق ازدواج کرده اند و در این سرزمین ساکن شده اند، جزء ملت قزاق محسوب می شوند.»